

Bouwsector heeft ademnood

Om te voorkomen dat bouwprojecten worden stilgelegd of afgekeurd, stellen Jan Fokkema en Friso de Zeeuw een nieuwe Wet Luchtkwaliteit voor.

Luchtkwaliteit is in korte tijd een politieke kwestie geworden. In de Tweede Kamer debatteerden de milieuspecialisten al herhaalde malen fel over de concentratie 'fijn stof' in de lucht en ook in gemeenteraden en Provinciale Staten wordt met het probleem geworsteld. Stadsbestuurders zijn de wanhoop nabij, want hun stad 'zit op slot'.

Wat is het probleem? Sinds begin van dit jaar sneuvelen tal van bouwplannen op het Besluit Luchtkwaliteit. Daarin staat dat gemeenten of provincies geen toestemming mogen geven voor een nieuw bestemmingsplan, als op de bouwlocatie de Europese normen worden overschreden en als door het bouwplan de luchtkwaliteit verder verslechtert. Het blijkt dat in ongeveer tweederde van Nederland die normen worden overschreden. Vooral door fijn stof van natuurlijke oorsprong en stof het buitenland. Maar voor ongeveer slechts 10 procent afkomstig van het autoverkeer in Nederland. Elk nieuw bouwplan genereert autoverkeer en draagt zo bij aan de uitstoot van fijn stof en dus sneuvelt het bouwplan. Zelfs als de verslechtering van de luchtkwaliteit miniem is. Gevolg is dat tal van bouwprojecten voor verbreding van wegen en de aanleg van spitsstroken zijn stilgelegd. Maar ook plannen voor woningen, kantoren, winkels en scholen.

De rigide koppeling tussen ruimtelijke-orderingsbesluiten en de kwaliteit van de lucht in het Besluit Luchtkwaliteit geeft de rechter eigenlijk geen keus. Wordt als gevolg van een bouwplan fijn stof toegevoegd, ook al gaat het om een haast te verwaarlozen hoeveelheid, dan moet hij het plan tegenhouden. Onder politieke druk heeft staatssecretaris Van Geel een nieuw Besluit Luchtkwaliteit ingevoerd, waarbij bouwplannen wel mogen doorgaan als tegenover een lokale verslechtering van de luchtkwaliteit ook een even grote verbetering staat. Die zogeheten saldo-benadering geeft een beetje ruimte, vooral voor verkeerswegen. Maar voor woningbouw of kantoren is dat geen oplossing, want daar staan tegenover de bouwplannen geen verbeteringen elders.

Het bedrijfsleven en de gemeenten zetten het kabinet onder druk om de starre koppeling tussen ruimtelijke ordening en luchtkwaliteit los te laten. Zij betogen dat Nederland gekke Henkie is door als enig land in Europa deze koppeling te hanteren. Onlangs bevestigde een hoge Brusselse ambtenaar dat die koppeling van de Europese Commissie niet hoeft en dat de Commissie daar in plannen en berekeningen ook nooit rekening mee heeft gehouden. De milieuvrijwilligers in en buiten de Kamer zijn daar ongevoelig voor en grijpen elke suggestie van ontkoppeling aan om breed uit te meten hoeveel mensen per jaar eerder sterven als gevolg van fijn stof.

Wie er ook gelijk mag hebben, feit is dat Nederland voor een belangrijk deel op slot zit. Tweederde van alle bouwprojecten loopt gevaar door het Besluit Luchtkwaliteit, berekende het ministerie van VROM. Om uit deze impasse te komen, stellen wij een nieuwe Wet Luchtkwaliteit voor, waarin de milieuvrijwilligers en het bedrijfsleven

aan hun trekken komen en waardoor de luchtkwaliteit verbetert. Het is vooral een regeling die uitvoerbaar is.

In een nieuwe Wet Luchtkwaliteit moet staan dat, in gebieden waar de Europese luchtnormen worden overschreden, de overheid een programma moet opstellen met daarin concrete maatregelen die tot verbetering leiden. Denk aan de verplichting van roetfilters, een lagere maximumsnelheid op snelwegen door woongebieden en het instellen van verkeersbeperkende maatregelen op wegen in stedelijk gebied. Die maatregelen, samen met de noodzakelijke Europese maatregelen, leiden ertoe dat na verloop van tijd wel aan de Eu-

Door normen voor luchtkwaliteit liggen bouwprojecten stil

ropese normen wordt voldaan. Zo'n invoeringsperiode kan snel tien jaar duren. In die periode moeten projecten wel kunnen doorgaan. Maar omvangrijkere projecten genereren extra autoverkeer en dus meer fijn stof. Die extra uitstoot moet door extra maatregelen in het programma worden gecompenseerd. Door op die manier het programma van maatregelen af te stemmen op de voorgenomen bouwplannen, wordt gegarandeerd dat op termijn toch aan de Europese normen wordt voldaan. Door vooraf extra maatregelen in het programma op te nemen, wordt ook de mogelijkheid gecreëerd tijdens de uitvoering van het programma nieuwe plannen toe te staan of van oude af te wijken. Daarmee is het programma ook flexibel. We stellen voor het 'programma van maatregelen' op

te nemen in het Nationaal Milieubeleidsplan en in de provinciale milieubeleidsplannen. Dan is gegarandeerd dat het 'programma van maatregelen' wordt geactualiseerd, tegelijk met de landelijke en provinciale milieuplannen.

Veel winst kan ook worden geboekt als snel een besluit wordt genomen over wat activiteiten zijn die 'in niet betekenende mate' bijdragen aan de verslechtering van de luchtkwaliteit. Wij doen een voorstel. Kijk naar Duitsland. Daar wordt de grens van 3 procent gehanteerd. Als een activiteit niet meer bijdraagt dan 3 procent ten opzichte van de norm, dan kan die activiteit doorgaan. Die vuistregel zou geweldig helpen. Op dezelfde wijze kan ook voor andere bouwprojecten worden berekend bij welke projectomvang de verslechtering onder de 3 procent blijft. We vragen Van Geel snel met zo'n systematiek te komen, zodat duidelijk wordt wanneer toetsing voortaan achterwege kan blijven.

Met onze aanpak zal de luchtkwaliteit sterk verbeteren en kunnen bouwprojecten die niet of nauwelijks bijdragen aan de verslechtering weer doorgaan. Ons voorstel kan snel worden uitgevoerd, omdat het aansluit bij het huidige milieubeleid. En er is geen Nationaal Plan nodig, waarin alle bouwplannen zijn opgenomen en waarmee de ruimtelijke ordening weer zou worden gecentraliseerd en gefixeerd. En dat zijn juist de nadelen die kleven aan het wetsvoorstel van het kabinet.

De Tweede Kamer moet zijn verantwoordelijkheid nemen en met een spoedprocedure deze wet vaststellen zodat een einde komt aan een idiote situatie.

Jan Fokkema is directeur van Neprom, de vereniging van projectontwikkelaars. Friso de Zeeuw is directeur Nieuwe Markten bij het Bouwfonds MAB Ontwikkeling.